

I detta nummer...

ICT4IAL
ICT for Information
Accessibility in Learning

RA4AL

Direktören har ordet...2

NYHETER FRÅN AGENCY...3

IKT för informationstillgänglighet i undervisningen...3

Organisation av åtgärder som främjar inkluderande undervisning...4

Förbättrade skolresultat för samtliga elever – kvalitet i inkluderande utbildning...5

Yrkes- och lärlingsutbildning: Policy och praxis inom specialpedagogisk utbildning...6

Arbete för bättre datainsamling...7

NYHETER FRÅN AGENCY'S
MEDLEMSLÄNDER...8

Danmark: Utvecklingen inom specialpedagogik och inkludering...8

Island: Seminarium om inkluderande undervisning...8

Tyskland: inkluderande undervisning i Hamburgs skolor...9

Den senaste utvecklingen i Norge...10

Portugal: DAISY-projektet och webbtillgänglighet...11

Sverige: En reformerad utbildning för unga med utvecklingsstörning...11

Storbritannien (Skottland):
Communication Matters – Att förbättra kommunikationen gällande extra stödbehov...12

UTGIVNINGSGRUPPEN...12

V E T

Direktören har ordet

Bäste läsare,

I det här numret kan du läsa om några exempel på nya initiativ som tagits i våra medlemsländer, liksom om hur det har gått med några av våra projekt och andra aktiviteter. Jag hoppas att du ska tycka att det är intressant och användbart!

Resultaten från en extern utvärdering av Agency har precis publicerats. I studien framkommer att Agencys inflytande har ökat markant i medlemsländerna, liksom på Europeanivå.

Det viktigaste som framkommer är att medlemsländerna, EU-kommissionens representanter och internationella aktörer anser att Agency ger mervärde eftersom organisationen utför arbete som medlemsländerna inte ensamma skulle kunna klara av och som inte ingår i deras aktörers uppdrag. I

detta arbete ingår sådant som att ta fram gemensamma europeiska mätmetoder, indikatorer och rekommendationer, att från medlemsländerna samla in och rapportera data om specialpedagogik och inkluderande undervisning och att på europeisk nivå regelbundet anordna möten om inkluderande undervisning och specialpedagogik för verksamma inom området.

I november 2013 anordnar vi en internationell konferens med fokus på inkluderande undervisning i Europa – viktiga meddelanden om att omsätta teori i praktik. Under konferensen kommer vi att diskutera utvecklingen som man har sett i Agencys arbete med medlemsländerna under de senaste tio åren, och konferensen kommer även att markera slutet på vårt arbetsprogram för 2007–2013 och början på vårt nya fleråriga arbetsprogram för 2014–2020. Mer information om vad som diskuterades på konferensen och om vårt nya fleråriga program kommer i nästa nummer av EuroNews.

Om du vill veta mer om Agencys arbete kan du besöka vår webbplats: www.european-agency.org. Här publiceras alla landsuppgifter och de senaste initiativen inom lagstiftning och policyarbete runtom i Europa, liksom undersökningarna som vi genomför för våra medlemsländer.

Som alltid vill vi gärna ta del av dina synpunkter, så kontakta oss gärna. Kontaktuppgifter hittar du längst bak i det här nyhetsbrevet.

Cor J. W. Meijer
Direktör

ICT4IAL

ICT for Information
Accessibility in Learning

VETRA4AL

NYHETER FRÅN AGENCY

IKT för informationstillgänglighet i undervisningen

Att tillhandahålla tillgänglig information om och för undervisning är av yttersta vikt för att kunna uppnå jämställdhet i undervisningen. Om informationen som tillhandahålls inte är tillgänglig skapas ytterligare barriärer för elever med funktionsnedsättning eller i behov av särskilt stöd.

Syftet med Agencys projekt Tillgång till tillgänglig information för livslångt lärande (i-access, 2011–2012) var att öka medvetenheten om frågan och ta fram rekommendationer till beslutsfattare om vikten av att tillhandahålla tillgänglig information för livslångt lärande.

Det nya uppföljningsprojektet IKT för informationstillgänglighet i undervisningen (ICT for Information Accessibility in Learning, ICT4IAL, 2013–2015) har som syfte att komplettera de här rekommendationerna och ta fram praktiska riktlinjer. I projektet ingår ett multidisciplinärt nätverk av europeiska och internationella deltagare från både utbildnings- och IKT-området, och projektet finansieras genom EU-kommissionens transversala program för livslångt lärande, centralt verksamhetsområde 3: informations- och kommunikationsteknik. För det här projektet har Agency inlett ett samarbete med Europeiska skoldatanätet (EUN), International Association of Universities (IAU), UNESCO, DAISY Consortium och Global Initiative for Inclusive ICTs (G3ict).

Organisationerna i ICT4IAL-nätverket har i sitt arbete i sina medlemsländer tittat på frågan om hur man kan tillgängliggöra information på olika sätt. I ICT4IAL-initiativet kombineras deras olika perspektiv i ett försök att lösa de gemensamma problemen på ett sätt som främjar dem som tillhandahåller undervisningsmaterial i Europa.

Syftet med projektet är:

- kunskapsutbyte och nätverksbyggande,
- utveckling och test av praktiska riktlinjer,
- utvärdering av resultaten när riktlinjerna införts samt
- validering av riktlinjerna.

Som ett första steg anordnades ett arbetsseminarium i Portugal i juni 2013, där ett antal olika aktörer som tillhandahåller och använder tillgänglig information för undervisning deltog. Resultaten från det här arbetsseminariet ska utgöra grunden för projektets riktlinjer, och kommer att testas i Agencys, EUN:s och IAU:s arbete.

ICT4IAL

ICT for Information
Accessibility in Learning

Organisation av åtgärder som främjar inkluderande undervisning

Den centrala frågan i det här projektet är hur systemen som ska tillhandahålla inkluderande undervisning är organiserade för att möta behoven hos elever som anses ha en funktionsnedsättning enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2006) i inkluderande miljöer i grundskolan.

I projektet Organisation av åtgärder som främjar inkluderande undervisning (Organisation of Provision to Support Inclusive Education, 2011–2014) ligger fokus på de områden som prioriteras av Agencys medlemsländer, och även i den inledande litteraturgenomgången, nämligen följande:

- Inkludering som kvalitetsfråga: om alla elever på skolan är närvarande och deltar blir kvaliteten på lärandet högre.
- Stimulera vanliga skolors förmåga att möta olika behov (inklusive att utveckla rollen för specialpedagoger som resurser som kan fungera som stöd i vanliga skolor).
- Samarbete och nätverksbyggande: att på ett effektivt sätt genom flera aktörer tillhandahålla undervisningsstöd i vanliga skolor.

- Finansiering och stöd: att rikta stödet så att det möter behoven hos elever med funktionsnedsättning.

Projektet ska resultera i en litteraturöversikt, nationella rapporter från deltagande länder om hur man organiserar och utvärderar den inkluderande undervisningen och rapporter från studiebesök om inkludering i Sverige, Österrike, Tyskland, Slovenien och Malta. Rapporter kommer att finnas tillgängliga på temaseminarierna som ska hållas under hösten 2013 på de fem besökta platserna. I dessa rapporter ska man utreda vilka faktorer det är som påverkar stödet till elever med funktionsnedsättning i inkluderande miljöer med hänsyn till olika länders förutsättningar. Till sist kommer en sammanfattande projektrapport att sammanställas där resultaten från de olika projektaktiviteterna belyses och där ett antal rekommendationer presenteras för bättre stöd till elever med funktionsnedsättning i vanliga skolor.

Ett annat av projektets fokus ligger på förändringsarbete, och man kommer även att ta fram ett praktiskt verktyg som ska vara ett stöd för beslutsfattare i deras arbete för inkluderande undervisning.

Om du vill ha mer information om projektet kan du skriva till secretariat@european-agency.org eller besöka [projektets webbsida](#).

Förbättrade skolresultat för samtliga elever – kvalitet i inkluderande utbildning

RA4AL

eu2012.dk

DANISH PRESIDENCY OF THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION 2012

I en undersökning som gjordes bland medlemsländerna 2010 framkom att det är viktigt att undersöka hur man kan förbättra skolresultaten för alla elever. Hösten 2011 fick Agency ett anslag från EU-kommissionens program för livslångt lärande, Comenius, för finansiering av projektet Förbättrade skolresultat för samtliga elever – kvalitet i inkluderande utbildning (Raising Achievement for All Learners, RA4AL).

RA4AL-projektet har arbetat vidare med resultaten från Agencys temaprojektarbete och nya forskningsrön, liksom med resultaten från RA4AL-konferensen som anordnades i samarbete med det danska undervisningsministeriet och Odense kommun och som hölls i Odense i Danmark den 13–15 juni 2012 som ett officiellt evenemang under det danska EU-ordförandeskapet.

I konferensen deltog tre grupper av experter: beslutsfattare för ordinarie grundskoleutbildning och beslutsfattare samt forskare inom inkluderande undervisning. De deltog alla i diskussioner om viktiga frågor som man definierat i ett ståndpunktsdokument som hade satts samman inför konferensen.

I RA4AL-projektet kom man fram till sex teman som är särskilt viktiga för att kunna höja skolresultaten:

- riktlinjer och praxis i samverkan,
- stöd till skol- och sektorledare,
- gemensamt ansvar,
- individualisering genom att lyssna på elever,
- fortbildning i inkluderande utbildning samt
- pedagogiska ansatser för alla.

Det ett år långa projektet avslutades i december 2012, och det har fått positiv respons i en rapport från EU-kommissionen. Resultaten från projektet kommer att ligga till grund för ett av Agencys kommande treåriga temaprojekt.

Mer information om RA4AL-projektet och alla resultat från RA4AL finns på [projektets webbsida](#).

Yrkes- och lärlingsutbildning: Policy och praxis inom specialpedagogisk utbildning

Under de senaste åren har det på Europainivå skett en märkbar förändring mot att inkludera personer i behov av särskilt stöd eller med funktionsnedsättningar på arbetsmarknaden. Detta kan ses både som en rättighetsbaserad utveckling och som en sund respons från europeiska beslutsfattare som på detta sätt vill möta den globaliserade, konkurrenspräglade ekonomin och de senaste årens ekonomiska kris.

Både inom enskilda medlemsländer och inom de europeiska institutionerna är man överens om att yrkesutbildning är avgörande om man ska lyckas med att inkludera fler människor i behov av särskilt stöd eller med funktionsnedsättning på arbetsmarknaden.

I Agencys treåriga projekt (2010–2012) Yrkes- och lärlingsutbildning: Policy och praxis inom specialpedagogisk utbildning fokuserar man på att identifiera och undersöka vilka som är de viktigaste aspekterna i yrkesutbildning och praktik för elever med funktionsnedsättning eller i behov av särskilt stöd i åldrarna 14 till 25 med en tydlig koppling till möjligheterna att få arbete. Det man främst analyserade i projektet var vad som fungerar inom yrkesutbildning och praktik för dessa elever, *varför* det fungerar och *hur* det fungerar.

Resultaten från projektet består av en litteraturoversikt, nationella rapporter och slutsatser från 28 studiebesök och *Framgångsrika förebilder inom yrkes- och lärlingsutbildningar i Europa*, en sammanfattande rapport som bygger på en samordnad och omfattande analys av 28 olika sätt att organisera yrkesutbildning och praktik.

Den viktigaste slutsatsen som man kommit fram till under projektanalysens gång är att det som är bra för elever i behov av särskilt stöd eller med funktionsnedsättningar i yrkesutbildning och praktik och i övergången till arbetslivet är bra för *alla* elever. Rekommendationerna som togs fram utifrån resultaten från det här projektet kan alltså användas inom yrkesutbildning och praktik och i övergången till arbetslivet för alla elever.

Projektets resultat bygger på fyra huvudområden som identifierades under olika studiebesök. Dessa områden kallas *kategorier*.

Inom dessa kategorier nämns följande punkter där systemet för yrkesutbildning och praktik behöver förbättras:

Ledningskategori för yrkesutbildning och praktik

- Ledarskap på skolor med VET-program måste utveckla ett mer inkluderande förhållningssätt. Elevers olikheter bör betraktas som 'normal variation' i utbildningskulturen vilket skapar en motiverande atmosfär för alla elever. Effektivt ledarskap kommer att utvecklas från ett uppifrånstyrt system till ett mer samarbets- och lösningsfokuserat arbetssätt inom arbetslagen.

- Tvärfackliga arbetslag med tydlig rollfördelning bör samarbeta och kommunicera med varandra (genom kollegial handledning, informella samtal, gemensam problemlösning etc.) liksom med andra verksamheter inom området.

Utbildningskategori

- Planering, målsättningar och schemaläggning ska ske utifrån ett elevcentrerat synsätt i alla VET-program. Kursplaner, pedagogiska resurser, undervisningsmaterial, bedömningsmetoder och målsättningar ska anpassas efter individens behov.

- Lärprocessen ska vara flexibel och tillåta metoder som utvecklar den individuella utvecklingsplanen (IUP). En bra plan utformas och genomförs av det tvärfackliga arbetslaget. Planen ska vara ett levande dokument som regelbundet följs upp och utvärderas och är lätt att använda. Eleven ska vara delaktig i planeringen och kunna göra sin röst hörd genom hela processen.

- Skolor med VET program bör vidta förebyggande åtgärder mot avhopp i nära samarbete med sociala myndigheter och verksamheter. Nya alternativ ska utvecklas för elever som tappat motivation och intresse.

- Kurser och program inom VET bör följas upp och utvärderas regelbundet, både internt (till exempel genom att stämma av dem mot arbetsmarknadsanalyser) och externt (till exempel genom nationella myndigheter) för att kunna anpassas till nuvarande och framtida behov på arbetsmarknaden.

Elevkategori

- All personal måste sätta elevernas förmåga i centrum och se till möjligheter snarare än svårigheter. Fokus ska ligga på vad eleverna 'kan' göra, inte på vad de 'inte kan' vilket ökar alla elevers självkänsla och självförtroende.

- Det är osannolikt att elever lyckas med ett VET-program och går vidare in på arbetsmarknaden om deras egna önskemål

och förväntningar inte möts. Deras önskemål och förväntningar måste respekteras tydligt i processens alla steg.

- Skolor med VET-program bör utveckla samverkan och utarbeta överenskommelser med lokala arbetsgivare för att kunna säkerställa ett nära samarbete kring elevernas praktik, liksom deras möjligheter att få anställning efter avslutad utbildning.

Arbetsmarknadskategori

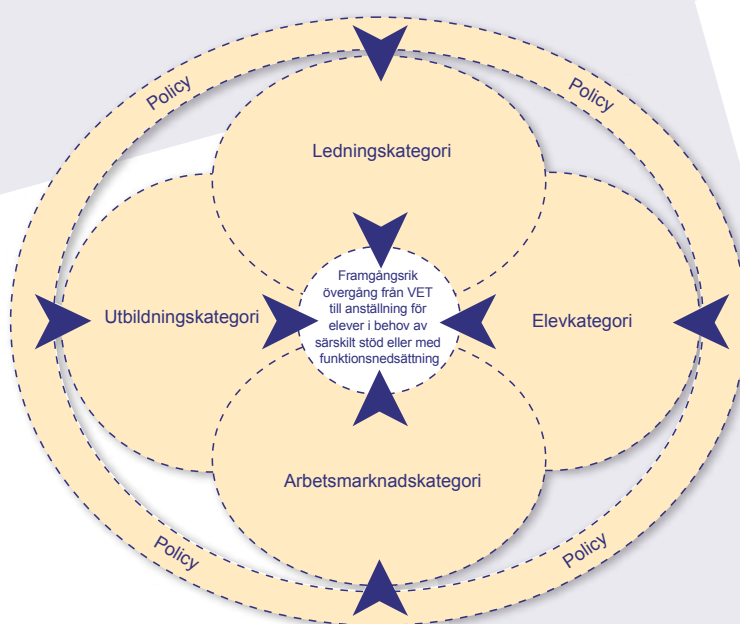
- Skolor med VET-program måste etablera och behålla kontakter med lokala arbetsgivare över tid. Samarbete av den typen bygger på att företagen kan känna sig säkra på att få allt stöd de behöver under hela anställningen.

- Adekvat stöd måste finnas till hands i övergången från utbildning till arbete. Yrkesvägledare ska informera eleverna om deras anställningsmöjligheter, stödja dem i arbetet med ansökningar, samt informera och stödja arbetsgivare för att underlätta kontakten mellan parterna.

- Uppföljningsaktiviteter måste utföras av utbildad personal för att kunna säkerställa en bra övergång som leder till en hållbar anställning på den öppna arbetsmarknaden. Sådana aktiviteter ska fortsätta så länge det bedöms nödvändigt för att möta elevens och arbetsgivarens behov.

Den senaste konferensen om yrkesutbildning och praktik hölls på Cypern i november 2012 och anordnades inom ramen för [Cyperns EU-ordförandeskap](#). Beslutsfattare och

sakkunniga från 28 europeiska länder träffades i Nicosia för att diskutera projektets främsta resultat, dra slutsatser och sätta resultaten i ett bredare europeiskt och internationellt sammanhang.

Du kan läsa mer om resultaten från projektet på [projektets webbsida](#).

Arbete för bättre datainsamling

Vartannat år samlar Agency in data om specialpedagogik i medlemsländerna genom sina representanter i de olika medlemsländerna. Alla data rör elever som officiellt betecknas ha behov av särskilt stöd enligt respektive lands definition. De uppgifter som samlas in genom Agencys pågående arbete visar att data om elever i behov av särskilt stöd i särskilda undervisningsmiljöer är de som är lättast att jämföra mellan länderna, och att dessa kvantitativa data kan användas för att utläsa specifika trender när det gäller undervisning och utveckling mot inkludering. Det är dock uppenbart att det skulle var mer relevant för policyarbetet om indikatorerna inte bara var jämförbara mellan länder och inom longitudinella data, utan att de även omfattade inkluderande miljöer och inte bara särskilda undervisningsmiljöer.

År 2012 fick Agency extra medel från EU-kommissionen för att utveckla sitt arbete med att samla in kvantitativa data. Syftet var att utveckla Agencys befintliga insamlingsarbete i medlemsländerna med utgångspunkt i slutresultaten från projektet [Kartläggning av hur riktlinjer för inkluderande undervisning förverkligas](#).

Detta utvecklingsarbete kommer att ligga till grund för [de strategiska målen i Utbildning 2020](#) och implemente-

ringen av artikel 24 i FN:s [konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning](#).

När det gäller den föreslagna indikatorn för inkluderande undervisning har alla Agencys medlemsländer kommit överens om vilka kvantitativa data som ska samlas in, vilka datainsamlingsmetoder som ska användas och hur dessa data ska analyseras och presenteras. I december 2012 anordnades ett arbetsseminarium i Bryssel där datainsamlingsexperter möttes för att sammanställa åsikterna från medlemsländerna.

Under 2013 kommer aktiviteterna att fokuseras på ett mindre antal medlemsländer, där man kommer att undersöka om indikatorn och testmetoderna för systematisk insamling av data relaterade till indikatorn fungerar. I slutet av 2013 kommer ett nytt arbetsseminarium att anordnas där resultaten från besöken i de olika länderna kommer att redovisas och där man ska utarbeta planer för hur datainsamlingsarbetet ska utföras från och med år 2014 och framåt.

Om du vill ha mer information om arbetet för bättre datainsamling kan du kontakta Agency på secretariat@european-agency.org

NYHETER FRÅN AGENCYS MEDLEMSLÄNDER

Danmark: Utvecklingen inom specialpedagogik och inkludering

Den nya lagstiftningen om specialpedagogik och inkludering som antogs i Danmark förra året implementeras nu i skolorna under 2013.

Publiceringen av en **rapport om inkluderande undervisning** från Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning vid Århus universitet är mycket betydelsefull. Den här rapporten, som beställdes av det danska undervisningsministeriet och som kommer att ges ut på engelska under 2013, är mycket anmärkningsvärd eftersom den bygger på en systematisk utvärdering av internationell vetenskaplig effektforskning. Den innehåller värdefull information och pekar ut de viktigaste förutsättningarna för att elever i behov av särskilt stöd ska kunna inkluderas i vanliga skolor. I rapporten ges även praktiska riktlinjer för administration och strategier som ska öka inkluderingen i skolorna.

Det danska undervisningsministeriet har satt samman en **expertgrupp** som ska hjälpa kommuner att arbeta med värderingsfrågor och utveckla strategier och verktyg för att öka inkluderingen i skolor och fritidsaktiviteter. Den här tjänsten är gratis och efterfrågas av många kommuner och skolor. I år kommer expertgruppen att täcka in en femtedel av alla kommuner. Gruppens uppgift är att ge råd och vägledning angående riktlinjer, strategier, metoder, yrkeskompetens och utveckling.

Ett annat nytt initiativ är bildandet av ett **resurscenter för inkludering och specialpedagogik**, som ska tillhandahålla information om rapporter och resultat och ta initiativ till ny forskning och utveckling rörande inkludering och specialpedagogik. Denna organisation rådgör med en kommitté som består av forskare, skolledare, lärare och elever i behov av särskilt stöd. Kommittén ser till att frågorna som tas upp är relevanta, i syfte att bibehålla fokus på den praktiska tillämpningen av forskningsrapporterna.

En stor uppgift är att följa utvecklingen som den nya lagstiftningen ger upphov till. Ministerier och det nationella kommunförbundet är skyldiga att göra uppföljningar och tillhandahålla pålitlig statistik om utvecklingen inom området inkludering och specialpedagogik. Målet är att minst 96 procent av eleverna ska gå i vanliga skolor år 2015. Information om hur stor del av eleverna det är som går i särskilda undervisningsgrupper i var och en av de 98 kommunerna finns nu offentligt tillgänglig på internet.

För mer information om utvecklingen kan du kontakta Agency's nationella samordnare i Danmark, Line Knudsen: line.knudsen@uvm.dk

Island: Seminarium om inkluderande undervisning

Det isländska undervisnings-, forsknings- och kulturministeriet anordnade den 5 mars 2013 ett endagsseminarium i Reykjavik som handlade om inkluderande undervisning och stödfunktioner. Ungefär 200 intressenter deltog, varav de flesta är verksamma inom grundskolan. Fokus under seminariet låg på utbildning för elever i behov av särskilt stöd, och man anordnade en debatt om riktlinjerna för inkluderande undervisning. Dessa riktlinjer har sedan implementerats i för- och grundskolor, liksom i regelverk och allmänna nationella läroplaner.

Under seminariet diskuterades implementeringen av riktlinjerna från olika synvinklar, samt de utmaningar, trender och möjligheter som man ser i dagsläget, liksom

professionella stödfunktioner och stödsystem för skolor på Island. Under de senaste åren har föräldrar ifrågasatt riktlinjerna för inkluderande undervisning och efterfrågat bättre möjligheter att välja specialskolor för sina barn. Många föräldrar har även varit oroade för bristande tillgång på resurstöd.

På seminariet gjorde representanter från Agency en presentation som handlade om utvecklingen inom inkluderande undervisning, större utmaningar, trender och möjligheter. Man deltog även i paneldiskussioner om inkluderande undervisning tillsammans med Islands undervisningsminister, ordförandena i lärarfacket och hem-och-skola-föreningen samt en representant från det nationella kommunförbundet. Diskussionerna var positiva och konstruktiva, vilket skapar en bra grund för de isländska myndigheternas fortsatta arbete med att utveckla riktlinjer och praxis inom inkluderande undervisning i samarbete med alla intressenter.

För mer information om seminariet kan du besöka det isländska [undervisnings-, forsknings- och kulturministeriets webbplats](#) eller kontakta Agency's representant på Island, Guðni Olgeirsson: guдни.olgeirsson@mrn.stjr.is

Tyskland: inkluderande undervisning i Hamburgs skolor

Inkluderande undervisning i Hamburgs skolor är en resolution som antogs av Hamburgs delstatsparlament våren 2012 i syfte att införa inkluderande undervisning i alla skolor.

De viktigaste aspekterna i resolutionen är följande:

- Artikel 24 i FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska utgöra en grund för arbetet, som ska säkerställa att alla får inkluderande och kostnadsfri utbildning av hög kvalitet.
- I enlighet med paragraf 12 i Hamburgs skollag ska alla föräldrar till barn och tonåringar i behov av särskilt stöd ha rätt att välja om barnen ska gå i vanlig skola eller specialskola.
- Man ska arbeta för att slå samman specialundervisningen med den nya formen av inkluderande undervisning till en konsekvent struktur och förändra systemet med specialskolor.
- Man ska systematiskt tilldela resurser utifrån vilka behov specialskolorna har inom områdena lärande, språk och emotionell och social utveckling, liksom tillämpa individanpassad resurstilldelning till elever i behov av särskilt stöd inom områdena syn, hörsel, kommunikation och intellektuell, fysisk

och motorisk utveckling samt autism.

- Diagnostiska bedömningar av hög kvalitet och väl fungerande utbildningsplanering ska utgöra grunden för alla placeringar i specialundervisning.
- Heterogenitet och mångfald är en tillgång i alla undervisningssituationer och kan uppnås om man tillämpar intern differentiering enligt beprövade utbildningskoncept.
- Man ska tillhandahålla omfattande kvalificerad yrkesutbildning och yrkesvägledning, liksom kvalitetssäkrat specialundervisningsstöd.
- Regionala utbildnings- och vägledningsscenter ska upprättas och ha följande fyra huvuduppgifter:

- ge råd och stöd till skolor, pedagogisk personal, elever och föräldrar,

- ge stöd till alla typer av skolor, liksom till föräldrar, i alla frågor som rör specialundervisning och inkluderande undervisning,

- garantera att elever i behov av särskilt stöd erbjuds långsiktiga utbildningslösningar inom områdena lärande, språk och emotionell och social utveckling utifrån föräldrarnas önskemål samt

- se till att tillfälliga undervisningsgrupper ordnas för elever som på grund av sin speciella livssituation inte kan gå i vanliga klasser.

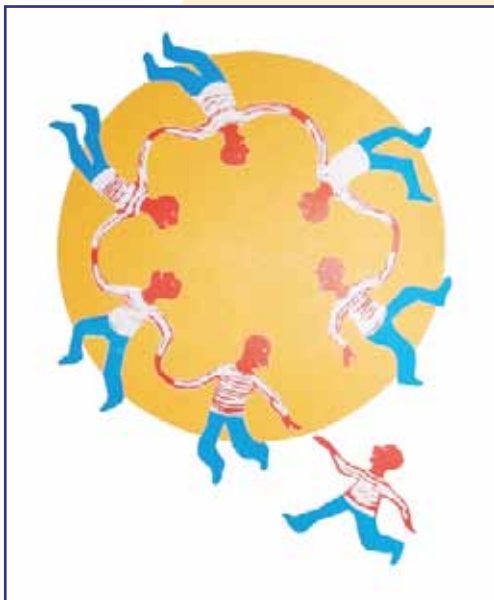
Meningen är att de första men avgörande stegen på den utmanande vägen mot inkluderande skolgång ska tas sakta men säkert.

För mer information om den här artikeln kan du besöka webbplatsen: <http://www.hamburg.de/integration-inklusion> eller kontakta Dr Angela Ehlers: angela.ehlers@bsb.hamburg.de eller Agencys nationella samordnare i Tyskland, Ulrike Suntheim: suntheim@em.uni-frankfurt.de

Den senaste utvecklingen i Norge

Förslag till ny fortbildningsstrategi för den pedagogisk-psykologiska rådgivningstjänsten

Graphic image 'Inn i varmen' © Eli Hovdenak

Att öka kompetensen hos de anställda på den pedagogisk-psykologiska rådgivningstjänsten (PPT) är en av de främsta åtgärderna som presenteras i rapport till stortinget nummer 18. Regeringens bidrag till att förbättra kvaliteten på den här tjänsten är att man ser till att det införs en fortbildningsstrategi för tjänstens personal. Strategin ska omfatta fylkeskommun- och kommunanställda som arbetar inom tjänsten, liksom tjänstens ledning. Syftet med strategin är att få PPT-tjänsten att på ett mer aktivt sätt erbjuda vägledning, vidta preventiva åtgärder och samarbeta närmare med förskolor och skolor.

Information om den pedagogisk-psykologiska tjänsten finns på [norska direktoratet för utbildnings webbplats](#).

Drottning Sonjas skolpris för jämlikhet och inkludering

Drottning Sonjas skolpris delas varje år ut till en skola som har utmärkt sig för sitt arbete med inkludering och jämlikhet. Det var hennes majestät drottningen själv som instiftade det här priset, som delades ut första gången 2006.

Enligt priskriterierna måste den vinnande skolan:

- arbeta långsiktigt, systematiskt och kunskapsbaserat för att förbättra elevernas lärandemiljö,
- tillämpa jämlikhet och inkludering på ett sådant sätt att eleverna känner sig uppskattade i en miljö

som främjar deltagande, trygghet och tillhörighet samt

- kännetecknas av positiva relationer både mellan elever och mellan elever och personal och av ett nära samarbete mellan personal och föräldrar.

Jämlikhet innebär att alla elever ska känna att de behandlas lika och med lika stor respekt. Inkludering, som omfattar mer än det liknande begreppet integrering, innebär att alla elever ska känna sig som uppskattade och delaktiga i skolans gemenskap.

Så här säger tre rektorer på skolor som har fått skolpriset: 'I skolornas uppdrag ingår så mycket mer än att bara lära våra barn att läsa och räkna. Social kompetens är precis lika viktigt för att det ska gå bra för dem i livet.'

Photography © Tone M. Kornerud

På [priset webbplats](#) finns en lista med alla skolor som har vunnit priset samt mer bakgrundsinformation.

Portugal: DAISY-projektet och webbtillgänglighet

DAISY-projektet är resultatet av en överenskommelse mellan det portugisiska utbildnings- och forskningsministeriet och företag inom telekommunikation och alternativa redskap samt ett skolförlag.

DAISY-formatet användes redan för att elever i behov av särskilt stöd skulle få läroböcker på CD. Den nya överenskommelsen innebär sponsring av DAISY-licenser så att elever kan installera dessa på sina datorer och läsa alla texter i DAISY-format.

Utbildnings- och forskningsministeriet överväger att börja använda det här formatet för tentamina och prov. Lokala IKT-resurscenter för specialpedagogik identifierar alla elever som kan vara i behov av det här programmet och ger information och utbildning till deras lärare och ser på så sätt till att programmet sprids. Ett webinarium anordnades i samarbete med en specialist på

DAISY-formatet i syfte att öka användningen av produkten och för att ha som en resurs i framtida utbildning.

Ett annat initiativ inom ramen för den nationella strategin för personer med funktionsnedsättning är att öka medvetenheten om webbtillgänglighet och att se till att skolornas webbsidor är tillgänglighetsanpassade.

Den 15 januari genomfördes ett arbetsmöte i samarbete med tillgänglighetsavdelningen på stiftelsen för vetenskap och teknik, där IKT-resurscentren för specialpedagogik träffades tillsammans med lärare som ansvarar för skolors webbplatser. Fokus låg på Riktlinjer för utformning av innehåll på webben 2.0, test av webbplatserns tillgänglighet och på hur man kan ändra HTML-koden för att förbättra tillgängligheten. Centren kommer att anordna utbildning på lokal nivå under året med stöd från tillgänglighetsavdelningen.

För mer information om det här projektet kan du kontakta Agencys representant i Portugal, Filomena Pereira: filomena.pereira@dgidc.min-edu.pt

Sverige: En reformerad utbildning för unga med utvecklingsstörning

I Sverige pågår en reformering av gymnasieutbildningen för unga med utvecklingsstörning (gymnasiesärskolan). Syftet med reformen är att bättre förbereda eleverna för arbetslivet och ge dem en god grund för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Den nya gymnasiesärskolan består av både nationella och individuella program. Det finns nio nationella program med inriktning mot olika yrkesområden. Varje program har nationellt fastställda program mål. Program målen anger vad eleverna ska ges möjlighet att lära sig under utbildningen. De individuella programmen planeras helt utifrån varje elevs behov och förutsättningar.

I utbildningen ingår både teoretiska och praktiska ämnen samt yrkesämnen. För varje ämne finns det nationellt beslutade mål, innehåll och kunskapskrav. Efter avslutad utbildning får eleven ett bevis där det står vad som har ingått i utbildningen och vilka betyg eleven har fått.

På samtliga nationella program ska varje elev vara minst 22 veckor på en eller flera arbetsplatser. På

arbetsplatsen ska det finnas en handledare för eleven. I slutet av utbildningen genomför eleven ett arbete som ska visa att eleven kan utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom det område som programmet utbildar för. Även på de individuella programmen kan de elever som har förutsättningar för det vara på en arbetsplats under delar av utbildningen.

Kort om gymnasiesärskolan i Sverige

Gymnasiesärskolan är en fyraårig utbildning för unga mellan 16 och 20 år med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada. Målen för och innehållet i utbildningen är anpassade till unga med utvecklingsstörning. År 2012 gick cirka 9 000 elever i Sverige i gymnasiesärskolan.

Om du vill ha mer information kan du kontakta Peter Gröndahl, undervisningsråd på Skolverket: peter.grondahl@skolverket.se

Storbritannien (Skottland): Communication Matters – Att förbättra kommunikationen gällande extra stödbehov

Vi vet alla att det ibland råder oenighet om vilka som är de bästa sätten att hjälpa barn som är i behov av extra stöd. Det beror på att barn i behov av extra stöd per definition behöver något som är annorlunda än, och som går utöver, den typ av utbildning som vanligtvis erbjuds.

Den skotska regeringen vill att så många barn som möjligt ska gå i den vanliga skolan. Trots det går och trivs många barn väl i specialskolor som antingen drivs i fristående regi, genom bidrag eller av de lokala myndigheterna. Extra stödfunktioner och andra typer av undervisning kan vara dyrt, och lokala myndigheter måste naturligtvis se till att resurserna fördelas rättvist. Särskilt i dessa tider av nedskärningar i de offentliga kostnaderna har lokala myndigheter och skolor ibland inte råd att tillhandahålla den undervisning som föräldrarna anser vara bäst för barnen.

Att hjälpa barn i behov av särskilt stöd behöver dock inte alltid vara en fråga om högre kostnader, utan om att hitta nya kreativa sätt att göra saker lite annorlunda. Det är viktigt att föräldrar och utförare arbetar tillsammans för att se till att barnen som behöver extra stöd får bästa möjliga utbildning. Lyckad kommunikation mellan föräldrar och utförare grundar sig alltid på positivt engagemang och ömsesidig respekt. Om man skapar en anda där positivt engagemang är norm är det bra för alla föräldrar och barn, genom att man på så sätt skapar en miljö som främjar lärande. För att hjälpa utförare och föräldrar att hitta sätt att undvika och lösa konflikter inledde centret för forskning om inkludering och mångfald i utbildningssektorn vid Edinburghs universitet, Resolve Mediation, som har sitt kontor hos organisationen Children in Scotland, ett samarbete med Common Ground Mediation för att ta fram lämpliga riktlinjer som publicerades 2012.

I den här publikationen:

- ges en sammanfattning av de viktigaste delarna i lagstiftningen, till exempel gällande olika sätt att lösa konflikter på,
- sätts lagstiftningen om behov av extra stöd i ett bredare sammanhang inom ramen för utbildning och social omsorg,
- beskrivs huvudprinciperna i föräldrars och barns rättigheter som återspeglas i riktlinjer och lagstiftning,
- undersöks principerna bakom väl fungerande kommunikation mellan föräldrar och utförare,
- diskuteras föräldrars och utförares erfarenheter av olika sätt att lösa konflikter på (medling, domslut, domstol) och man undersöker hur dessa sätt kan användas för att komma tillrätta med svårigheter,
- används fallstudier för att illustrera vad som kan hända när barn och unga, föräldrar och utförare kommunicerar effektivt och vad som händer när det blir fel samt
- föreslås förändringar som är nödvändiga för att garantera att rättigheterna för barn och unga som är i behov av extra stöd och deras föräldrar respekteras i praktiken.

Rapporten är skriven av Sheila Riddell, Morag Steven, Elisabet Weedon och Sandra Mitchell.

Om du vill ha mer information är du välkommen att kontakta Prof. Sheila Riddell: sriddell1@staffmail.ed.ac.uk

UTGIVNINGSPERIODISERING

Texten i nyhetsbrevet får kopieras så länge tydlig källhänvisning uppges.

Detta dokument är en översättning av originaltext på engelska. Om det uppstår några tveksamheter om riktigheten i den översatta texten hänvisas till det engelska originalet.

Elektroniska versioner finns på följande språk på Agencys webbplats: danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska, isländska, italienska, lettiska, litauiska, maltesiska, nederländska, norska, polska, portugisiska, slovakiska, slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska och ungerska
<http://www.european-agency.org/news/euronews>

ISSN: 1560-2370

© European Agency for Development in Special Needs Education 2013

För information om Agencys arbete kan du kontakta:

Sekretariatet:
Østre Stationsvej 33
DK-5000, Odense C, Danmark
Tel: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

eller

Brusselskontoret:
3 Avenue Palmerston
BE-1000, Brüssel, Belgien
Tel: +32 2 280 33 59
brussels.office@european-agency.org

eller kontakta Agencys representant i ditt land:
<http://www.european-agency.org/country-information/>

Utgivningen finansieras med stöd från EU-kommissionen. I publikationen uttrycks endast författarnas åsikter och kommissionen kan inte hållas ansvarig för hur innehållet i den kan komma att användas.